

Epäasialliseen käytökseen ja häirintään puuttumisen suunnitelma

SAKU ry:n toiminnassa on sitouduttu urheiluyhteisön reilun pelin ihanteisiin ja tavoitteisiin (Olympiakomitea 2018). Liikunnan ja urheilun eettisten periaatteiden rikkomista ovat esimerkiksi:

- huumeiden ja dopingaineiden käyttö tai käytön edistäminen
- julkinen häiritsevä esiintyminen alkoholin vaikutuksen alaisena liikuntatapahtumien yhteydessä
- tupakan ja tupakkatuotteiden käytön yhdistäminen urheilutilanteisiin
- epäasiallinen käyttäytyminen kilpailu- ja harjoitustilanteessa
- väkivalta, törkeä kielenkäyttö ja epäasiallinen arvostelu
- urheiluhuijaus, kuten kilpailutilan tai -välineiden manipulointi
- kilpailutulosten ja -tapahtumien manipulointi tai niiden yritys
- vedonlyönti omasta kilpailusta joko itse tai edustajan kautta
- lainvastainen mainonta
- seksuaalinen ja sukupuoleen perustuva häirintä kaikissa muodoissaan riippumatta siitä, seuraako teosta rikosoikeudellinen rangaistus
- rasistinen käytös
- lahjonta.

Jokaisella SAKU ry:n toiminnassa mukana olevalla on oikeus turvalliseen osallistumiseen vailla pelkoa syrjinnästä, häirinnästä, kiusaamisesta tai muusta epäasiallisesta kohtelusta.

Toimenpiteet epäasiallisen käytöksen ja häirinnän ennaltaehkäisemiseksi

SAKU ry:n toiminnassa on ollut vuodesta 2007 alkaen käytössä SAKU ry:n toiminnan eettiset säännöt eli ns. [SAKU-etiketti](#). Etiketissä nostetaan esille esimerkiksi seuraavia asioita: sääntöjen kunnioittaminen, oppilaitoksen edustaminen (jolloin voimassa ovat myös oppilaitosten omat säännöt), päihteettömyys ja savuttomuus sekä reilun pelin hengen noudattaminen.

SAKU ry:n toimintaan osallistuminen edellyttää SAKU-etiketin noudattamista. Tapahtumiin tulevat opiskelijaryhmät käyvät kisahuoltajan kanssa SAKU-etiketin läpi viimeistään bussissa matkalla tapahtumaan. SAKU-etiketin lisäksi opiskelijoilla on velvollisuus noudattaa oppilaitoksen omia sääntöjä. Jotkut oppilaitokset tekevät opiskelijoiden kanssa kirjallisen sopimuksen sääntöjen noudattamisesta ja sanktioista.

Vuoden 2021 aikana SAKU-etiketti päivitetään ja tarkistetaan, että nämä yhteiset pelisäännöt on avattu myös kilpailusääntöihin riittävän selvästi ja laajasti.

Teemaa nostetaan myös esille SAKU ry:n tiedotuksessa: nettisivuilla ja tapahtumapaikoilla julisteina.

Toimintamalli epäasiallisen käytöksen ja häirinnän käsittelemiseksi

Tapahtumissa varaudutaan epäasialliseen käytökseen ja häirintään puuttumiseen seuraavasti:

1. Vastuuhenkilöiden nimeäminen

- Kilpailutapahtumiin nimetään ennen tapahtumaa kilpailun jury, jossa on edustettuna SAKU ry:n, kilpailun järjestäjän, tuomareiden sekä kilpailijoiden edustaja. Epäasialliseen käytökseen ja häirintään puuttuminen ja mahdollisuus sen sanktioimiseen kirjataan juryn tehtäviin.
- Tapahtumakohtaisen vastuutahon lisäksi järjestön yleisenä häirintäyhteyshenkilönä toimii järjestön toiminnanjohtaja.
- Tapahtumien osallistujilla on mahdollisuus antaa palautetta ja ilmoittaa häirintätapauksista anonymisti joko kilpailun jurylle tai häirintäyhteyshenkilölle. Yhteydenottoa varten on sähköinen lomake, josta tiedotetaan kisakutsussa, mahdollisessa käsiohjelmassa ja kisakansliassa.
- Yhteyttä kilpailun juryyn voi ottaa myös esimerkiksi sähköpostitse tai puhelimitse paikalla olevan SAKU ry:n työntekijän kautta.

2. Tapauksen käsittely

- Tapaukset pyritään käsittelemään välittömästi tapahtumassa niin pitkälle kuin mahdollista.
- Jos tapaus tulee ilmi vasta tapahtuman jälkeen, kilpailun juryn sijaan tapauksen käsittelystä vastaa liikunnan kilpailutoiminnan kehittämisryhmä.
- Kehittämisryhmällä on oikeus sääntöjen ja ennakkotapausten mukaisten sanktioiden antamiseen. Kehittämisryhmän tekemät kurinpitopäätökset annetaan tiedoksi myös hallitukselle.
- Jos tapaus on erityisen vakava tai sillä on ennakkotapausten luonne, kehittämisryhmä tekee esityksen sanktiosta hallitukselle ja hallitus tekee asiassa päätöksen.
- Käsittelyssä tehdään yhteistyötä oppilaitoksen kanssa (kisahuoltaja ja/tai tarvittaessa yksikön johtaja).

- Arvioidaan rikos- ja lastensuojeluilmoituksen tarve:
  - Arvioidaan yhdessä asiaankuuluvien tahojen kanssa, onko kyseessä laitton toiminta vai itse selvitettävä tapaus. Neuvoa kysytään tarvittaessa suoraan poliisilta, Rikosuhripäivystyksestä (www.riku.fi) tai Et ole yksin -palvelusta (www.etoyleyksi.fi) kertomatta uhrin nimeä. Jos valituksen vastaanottanut henkilö tekee rikosilmoituksen, mahdollisen rikoksen jatkokäsittely jätetään viranomaisille.
  - Muuhun sääntöjen vastaiseen toimintaan noudatetaan järjestön tavallista kurinpidollista prosessia.
- Osapuolten kuuleminen, kun ei ole syytä epäillä rikosta:
  - Dokumentoidaan, ketä on kuultu, milloin, ketkä ovat olleet paikalla, kuulemisten sisältö ja mitä on sovittu jatkosta.
  - Osapuolia kuullaan luottamuksellisesti. Kun kuullaan alaikäisiä, täytyy vanhempia informoida ja saada heiltä lupa, sekä antaa heille mahdollisuus olla mukana kuulemisessa. Vanhempia tulee informoida jälkikäteen, mistä on puhuttu, ja millaisiin toimenpiteisiin on ryhdytty.

3. Päätökset

- Sekä kilpailun juryn että kehittämisryhmän tekemät kurinpitopäätökset kirjataan liikunnan kilpailutoiminnan kehittämisryhmän muistioon. Hallituksen tekemät kurinpitopäätökset kirjataan hallituksen pöytäkirjaan. Muistiot ja pöytäkirjat eivät ole julkisia, vaan ainoastaan näiden tahojen käytössä.
- Kirjallisessa yhteenvedossa kuvataan tapahtuma, kuulemiset ja tehdyt päätökset.
- Päätöksestä tiedotetaan asianosaisia henkilöitä sekä heidän edustamiensa oppilaitosten yhteyshenkilöitä. Mikäli asia vaikuttaa esimerkiksi myös muihin saman sarjan tai tapahtuman osallistujiin, päätöksestä tiedotetaan näiltä osin myös näille osallistujille.

Epäasialliselle käytökselle ja häirinnälle ennalta määritellyt ja kirjatut seuraamukset

SAKU ry:n tapahtumissa on nollatoleranssi syrjintään, seksuaaliseen häirintään, väkivaltaan ja kiusaamiseen. Tuomarit ohjeistetaan puuttumaan epäasialliseen käytökseen tiukasti.

Epäasiallisen käytöksen rangaistuksena voidaan määrätä henkilökohtainen varoitus, pelikielto yhdessä tapahtumassa tai koko sarjassa tai toimintakielto kaikissa SAKU ry:n tapahtumissa määrääjäksi. Rangaistus voidaan ulottaa koskemaan myös koko joukkuetta tai jäsenyhteisöä.

SAKU ry:n kilpailutoiminnan säännöissä sanktioita on määritelty lajikohtaisesti. Yleiset linjaukset ovat seuraavat:

- SAKU ry:n hallitus voi antaa jäsenyhteisölle varoituksen, mikäli jäsenyhteisön edustajat eivät toimi kilpailutapahtumissa SAKU-etiketin mukaisesti. Jäsenyhteisön sama varoitus lähetetään aina tiedoksi jäsenyhteisölle.
- Mikäli jäsenyhteisön edustajat hallituksen antaman varoituksen jälkeen edelleen toimivat SAKU-etiketin vastaisesti, voi hallitus sulkea kyseisen jäsenyhteisön pois SAKU ry:n kilpailutapahtumista määräajaksi joko osittain tai kokonaan.
- Ottelun tuomarilla ja SAKU ry:n edustajalla on oikeus keskeyttää ottelu, mikäli joukkueen / joukkueiden voimankäyttö tai epäasiallinen kielenkäyttö aiheuttavat uhkaavan tilanteen. Tällöin aiheuttaja tuomitaan häviämään kyseinen ottelu kilpailun juryn määräämällä lopputuloksella.
- Pelaaja, joka saa punaisen kortin, on pelikielossa turnauksessa jäljellä olevien otteluiden ajan. Mikäli pelaajan käyttäytyminen sitä vaatii, ilmoittaa SAKU ry kyseisestä pelaajasta myös lajiliittoon. Jos lajiliitto on rangaissut pelaajaa vähintään viiden ottelun pituisella kilpailukiellolla, koskee rangaistus myös SAKU ry:n sarjoja. Lyhyemmät rangaistukset eivät vaikuta pelaamisoikeuteen.

Koska SAKU ry:n tapahtumissa edustetaan omaa oppilaitosta, epäasiallinen käytös tuottaa seuraamuksia tekijälleen myös oppilaitoksen suunnasta (oppilaitosten sääntöjen mukaiset sanktiot).

Järjestön työntekijöihin kohdistuva epäasiallinen käytös ja häirintä

Järjestön työntekijöillä on oikeus turvalliseen työympäristöön. Työntekijöille on laadittu oma ohjeistus, jossa on kuvattu, mitä epäasiallinen käytös ja häirintä tarkoittaa ja miten pitää toimia, jos kokee tulleen epäasiallisesti kohdelluksi.

Toimiston ohjeistus on työntekijöiden käytössä SAKU ry:n toimiston sisäiset ohjeet -dokumentissa työsuojaosuudessa.

Lähteet:

Olympiakomitea 2019: Lupa välittää, lupa puuttua – seksuaalinen ja sukupuoleen perustuva häirintä urheilussa. <https://www.olympiakomitea.fi/uploads/2019/10/64dcb932-lupa-valittaa-lupa-puuttua.pdf>

Olympiakomitea 2018: Seurojen mallisäännöt. <https://www.olympiakomitea.fi/uploads/2018/10/seurojen-mallisaannot-2018.pdf>

Olympiakomitea 2018: Urheiluyhteisön reilun pelin ihanteet ja tavoitteet. <https://www.olympiakomitea.fi/uploads/2018/11/reilu-peli.pdf>